

Naročnina li... pol leta
40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 140 din. Inse-
rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravništvo sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rekopisi se ne vračajo.
Nezaprite reklamacije so poštnine proste.
Telefon interurban št. 113.

8. števil.

Maribor, dne 7. januarja 1924.

Letnik XVI.

Razgovor z dr. Koroščem.

Naš urednik je obiskal dr. Korošca, ki je do-
potoval iz Ljubljane v Maribor, ter imel z njim
ta-le razgovor:

*Ali ste se sestali na Dunaju z Radičem, ka-
kor trdi večina srbskih, hrvatskih in tudi sloven-
skih listov?*

Sploh nisem bil na Dunaju, Pač pa sem mis-
lil iti na Dunaj in sem v to svrhu dobil od naše in
avstrijske strani že pred katoliškim Božičem vse
potrebne potne liste. Vsled tega je menda tudi na-
stala vest, da sem odpotoval na Dunaj. Toda svo-
je načrte sem moral neprostovoljno spremeniti,
in tako sem ostal v Sloveniji.

*Kaj pomeni to? Ali se Vam je prepovedalo
potovati na Dunaj, da se ne sestanete z Radičem?*

Nikakor ne! Vlada nima niti najmanj svojih
rok vmes, ampak neka druga »višja moč«. Naj
Vam odkrito povem, da ne bo nadaljnjih ugibanj.
Nameraval sem na Dunaj, da se na nekem sana-
toriju podvržem naročitemu zdravljenju. Toda ko
sem dobil prospekt v roke, vidim, da bi zdrav-
ljenje stalo dnevno okoli 700 dinarjev. Potrebne
svote pa ne bi zmožel, vkljub temu, da so moji
»prijatelji« tako dobri, in mi vsaj ob času vsako-
kratnih volitev velikodušno poklonijo par gra-
ščin in lepo svoto milijonov. Eto! Sedaj Vam je
jasna misterioznost mojega potovanja in ne-
potovanja na Dunaj.

*Pa vendar, ali bi ne šli na Dunaj, da se se-
stanete z Radičem?*

Želje, da se sestanemo, ni izrekla niti Ra-
dičeva stranka niti naša stranka. Vobče znam jaz
tudi samo iz listov, da je Radič na Dunaju. Od
drugod nisem dobil nobenega tozadevnega poročila
niti iz Dunaja niti iz Zagreba.

*Ali sploh ne održavate več zvez z Radičovo
stranko?*

Pač, pač! Naši odnošaji z Zagrebom se niso
niti najmanj spremenili. Če se jaz zadnje mesce
nisem oglašal v Zagrebu, bila je kriva samo moja
bolezen. Sicer pa se tudi ni nič dogodilo, da bi bilo
potrebno se sestajati. Takozvani »federalistični
blok« obstoji naprej.

Politični položaj.

Nekaj o razmerah v srbski radikalni stranki. V srbski
radikalni stranki je danes ločiti dve struji: korupcionistič-
no in protikorupcionistično. Prvo strujo zastopajo tako-
zvani Pašičevi sekretarji: dr. Laza Marković, dr. Janković,
Kojić in dr. Perić. Na te svoje sekretarje se Pašič vedno
lahko zanaša in so nekako slepo orodje v njegovih rokah.
Strujo proti korupciji vodi Ranković, ki je v ostrem sporu
z Markovičem in kateremu očita razne umazane afeze. Vsi
merodajni beograjski krogi so pa prepričani, da z razkri-
vanjem Markovičevih afer Ranković ne bo uspel. V zad-
njem slučaju se bo namreč Marković skliceval na svojega
prijatelja Dodakoviča, ki ima tri tovarne sukna v Leskov-
cu in v Jagodini. Za tega Dodakoviča je Marković že
bogzna kolikokrat interveniral, mu izkazal marsikatero u-
slugo na debelo in seveda nikakor brez mastne nagrade.
Ta Dodaković je vedno pripravljen, da izjavi, da je on
podaril Markoviču premoženje in imetje, glede katerega
pridobitve mu očita Ranković nepoštenost. Pri proti-
korupcionistični radikalni grupi so po večini srbijanski
kmetje in ki se posebno jezijo na zgoraj imenovane mlade
sekretarje radi tega, ker jih Pašič vedno rine na ministr-
ska mesta. O Ljubi Jovanoviču gre splošno glas glede
njegove poštenosti in uživa ravno radi tega velik ugled
v klubu, a pravih pristašev pa nima. Ljube Jovanoviča se
noče okleniti prav intimno in zvesto nobeden pravi srbij-
anski poslanec radi tega ne, ker je ta rodom iz Kotora
in ni torej po mnenju sedaj izvoljenega srbijanskega Iz-
raela čistokrven Srbin.

Konferenca HRSS. V petek se je vršila v Zagrebu
konferenca vodstva HRSS, ki je razpravljala v glavnem
o Radičevem prihodu na Dunaj, o rezultatih njedove do-
sedanje akcije in o njegovih navodilih vodstva za na-
daljnje delo doma. Drugi del razgovora je zavzelo vpra-
šanje najnovejšega političnega položaja v državi in se je
največ govorilo o formiranju takozvanega opozicijskega
blok. Sklenjeno je, da se o tej stvari vrše širši raz-
govori med strankami takozvanega federalističnega blok.
— Z ozirom na Radičev prihod na Dunaj se je ugotovilo,

*Kako je potem Vaše razmerje do »opozicijskega
blok« in do vlade?*

Najprej o našem razmerju do vlade! Mi smo
proti njej prej kot slej v opoziciji. Kar se preko
tega o nas govori, so ali prazne ali zlobne govo-
rice, katerih nismo mi krivi, ampak brbljavi in hu-
dobni ljudje. Z opozicijo smo, ker je samoumevno,
v dobrih odnošajih, le zemljoradniki niso dovolj
zanesljivi. To so sploh čudni ljudje. Na eni strani
bi radi bili blizu boljševikom, na drugi strani pa so
reakcionarci najstarejšega kova. Opozicijski blok
obstoji sedaj samo ad hoc. Ni izključeno, da
se osnuje opozicijski blok s trajanjem do konca
novih volitev. Preko tega, za eventualno novo vlad-
do, je blok mogoč samo, ako se vse opozicijske
stranke dobro preorientirajo. V demokratski stran-
ki gre stvar naprej.

*Kaj pa radikalna stranka? Ali tam ni pre-
okreta?*

Po smrti Protičevića izgleda, kakor da bi ra-
dikalna stranka opustila vsako misel na drugo
ureditev države kakor jo predvideva vidovdanska
ustava. Še le zadnji čas prihajajo tudi iz tega ta-
bora povoljniji glasovi. Sicer pa Vam je znano,
da postojajo v demokratskem in radikalnem klubi
velike poteškoče, ki so največje ovire, da se
notranjepolitična situacija ne more razjasniti. Za
to se mi ne zdi čudno, da prihajajo ljudje do bizar-
nih načrtov, kakor n. p. da je treba situacijo z bom-
bami in diktaturo razčistiti. Vsi želimo ven iz te
notranjepolitične stagnacije, vsi vidimo, da je tre-
ba nekaj boljšega ustvariti nego je vidovdanska
ustava, a ne gre in ne gre dovolj hitro. Razvoj je
prepočasen, želje so pa hitre in nestrpne.

Ali upate na avtonomijo?

Prepričan sem, da pride, ako bo narod vztra-
jal. Ako ne, potem je dobro, da se pripravimo na
pot v nemške rudokope in ameriške fabrike. Svojo
usodo in bodočnost ima narod sam v rokah. Če
hoče avtonomijo, bo šel z nami, če ne, pa jo naj
ubriše za slovenskimi filialami srbjskih radikalov,
demokratov in zemljoradnikov.

da je Radič prišel s potnim listom angleške vlade in se
temu dejstvu pripisuje političen značaj. Dalje se je pov-
darjalo, da je Radič prišel na Dunaj, da stopi tudi v ožji
stik z vodstvom svoje stranke in s svojimi prijatelji, da
jih obvesti o svojem delu in da se z njimi dogovori za na-
daljno akcijo v naši državi. Končno je bilo sklenjeno, da
se sredi januarja skliče plenarna seja stranke, na kateri se
bo sklenilo o nadaljnjem delu stranke z ozirom na naj-
novejši politični položaj in o rezultatih Radičevega dela.

Padeč Velizara Jankoviča. O ostavki prometnega mi-
nistra prinaša sarajevski »Narod«: Ko je že vse mislilo,
da se je posrečilo staremu Pašiču vse umiriti in preprečiti,
da se sprejme ostavka Velizarja Jankoviča ter je ta sam
svojo ostavko prekalal, je iznenada, kar preko noči mor-
al zapustiti svoj portfelj. Dasi je Janković bil znan, da
sploh ni nikoli prišel iz raznih afer, ga sam radikalni
klub vseeno ne bi zrušil. On je v klubu vsled kumovanja
s Pašičem vedno užival posebno protekcijo. Po topčider-
ski aferi so ga poslali v Genovo, da zastopa državo. Tam
je prebil par mescev, da se je vihar radi afeze nekoliko po-
legel. Ko je minister Stanić radi prekinjenja pogodbe z
Broderskim Sindikatom moral odstopiti, ga je nasledil V.
Janković. Prva skrb mu je bila, da podaljša pogodbo z
Broderskim Sindikatom, ki se je revanžiral Jankoviču z
lepim številom delnic. Sedaj je hotel to društvo tako pre-
urediti, da bi država imela še večjo škodo, kakor jo je
imela dosedaj. Vse te dosedanje njegove afeze so ne-
znatne v primeri z ono, ki se je dogodila pri nakupu
orientalske in južne železnice. Kljub tem gorostasnim
zloupotrebam svoje moči bi Janković še nadalje ostal na
svojem mestu v največjo škodo države, da ni prišla od
zgoraj zahteva, da se mora Janković umakniti. Na naj-
višjem mestu se je vedelo, kako izrablja Janković državno
blagajno za svoj žep, pa zato Jankoviču ni pomagalo pro-
težiranje od Pašiča.

Ali sem že obnovil naročnino?

Čiste roke, čisti nameni.

Korupcija v naši državi in v državni upravi od vi-
sokih do najnižjih mest je zavzela silen razmah, uma-
zane afeze vseh vrst se iznašajo v parlamentu in po li-
stih in sedaj se nam v nekako tolažbo in nado že pre-
cej časa pripoveduje, da se tudi v radikalnem taboru
zbira in širi odpor proti korupciji. Napoveduje se nam
tudi pohod ljudi »čistih rok«, ki hočejo uveljaviti nov
državno upravni sistem brez dobičkaželjnosti, brez se-
bičnosti, brez prevar in brez korupcije. Stejejo in ime-
nujejo se tudi pristaši te struje, samo na to nam nihče
ne da odgovora, zakaj ne nastopajo odkrito in ne zač-
nejo s svojim nujno potrebnim pohodom. Radi verja-
memo, da je tudi v radikalnem taboru dovolj ljudi
ki bi hoteli imeti samo čiste roke na vladi, samo to ne
razumemo, kaj jih zavrača in ovira pred odločnim na-
stopom.

V samih radikalnih vrstah se je v resnici videlo
že precej odpora proti korupciji. Komaj so prišli po
volitvah novi ljudje v radikalni klub, so se že začele v
njem razprave, ki so vkljub vnetemu pomirjevanju in
prikrivanju vedno bolj kazale svoj značaj odpora proti
korupciji na posameznih državno-upravnih mestih.

Tako je novoizvoljeni poslanec Ranković ostro na-
stopal proti tedanjemu ministru pravde dr. Lazi Mar-
koviču. V poslanskem klubu so ga tešili, mirili, mu pri-
govarjali, pred njegovo ostro kritiko so skrbno zapirali
okna in vrata, a se ni dal pomiriti ter držati — in ob
prvi priliki je vse svoje obtožbe proti strankarskemu
tovarišu in ministru iznesel pred celo skupščino. Mini-
ster je padel. — To je gotovo pojav odpora proti korup-
ciji in tudi čistih rok že radi tega, ker novi poslanec Ran-
ković pač ni imel prilike, da bi se umazal v vladni po-
litiki.

Čudno je pa to, kar je bilo pozneje. Minister pade
radi korupcije, a ostane vendar važen član vladajoče
stranke in glavni urednik njenega glasila. Na obtožbe,
ki so povzročile njegov padež, se dolgo časa ni niti
zmenil. Ranković ga je večkrat psoval po listih ter po-
zival, naj se brani, če se more in upa. Še le sedaj sli-
šimo, da toži in sicer samo za neke malenkosti, glavno,
kar se mu očita, pa dosledno prezre in presliši. Izka-
zalo se je tudi, da sam Ranković pri svojih čistih rokah
v politiki (sedaj ko ni prilike, da bi si jih umazal) ni
ravno čista pojava. Razni opozicionarci — Srbijanci
so mu očitali, da je prejšnjemu režimu vršil najostud-
nejšo špijonsko službo — in tudi Ranković se na to ni
brnil in ni tožil.

Dvoboj Marković—Ranković torej niso izbojevale
čiste roke in kako naj korupcija izgine, če kedaj na-
stopijo slučajno ali pa iz posebnih namenov ljudje, ki
so že bili, ali pa bi radi postali korupcionisti! Na to
se spomnimo zlasti če poslušamo Pribečevića, ki vpije
sedaj proti korupciji, a se je poprej z njo umazal, koli-
kor se je le dalo.

Po obtožbah Rankoviča in drugih je uganjal bivši
minister dr. Marković največjo korupcijo s sekvistri,
ko pa Markoviča že ni bilo več in ko je drugi že
precej časa sedel na njegovem stolčku, se je pa v par-
lamentu izkazalo, da je korupcija — ostala. Sedaj je
padel prometni minister dr. Velizar Janković, stolček
mu je izpodnesla korupcija, a kaj pomaga, ko so pa
med onimi, ki so nastopali proti njemu, tudi takí, ki se
sami zelo dobro razumejo na korupcijo. Ko se sedaj v
Sofiji padle besede o odcepitvi Makedonije, ko se na
vseh straneh občutijo in vidijo italijanske intrige proti
naši državi, se v Beogradu nočejo spomniti ter spoznati,
da je naša zunanja politika že od nekdaj slaba in zavo-
žena, pač pa se najdejo nekateri ministrski kandidati,
ki mislijo, kako bi se dalo sedanjega zunanjega minist-
ra dr. Ninčiča izpodriniti, zunanjo politiko pa pustiti
kakoršna je.

Pri vsem tem vidimo, da vse te prave ali pa samo
takozvane čiste roke nimajo dovoljne neobhodne potre-
bne podpore v čistih namelih. Brez čistih rok seveda
ne prinese zboljšanja sedanjega položaja nobena via-
da. Same čiste roke pa še ne zadostujejo. Najboljša vla-
da in najboljša stranka ne spravi države na pravo pot,
če nima tudi čistih namenov in pa vsega tega, kar se
razume pod političnim poštenjem. Pod tem razumemo
tudi izločitev dosedanjih političnih metod, ki temeljijo
na obljubah, ki se potem ne samo ne izpolnijo, temveč
tudi sramotno in cinično poteptajo.

Vsi, ki pravijo, da tako ne gre več naprej, imajo
prav, samo morajo se še zavedati, da ne rabimo držav-
nikov, ki ne morejo obdržati čistih rok in potem tudi ta-
kih ne, ki svoje prave namene venomer prikrivajo, men-
jajo ter nimajo tega, kar se imenuje politična poštenost.
Za ureditev in rešitev države rabimo vlado čistih rok
in čistih namenov.

Po svetu.

Anglija proti francoskim posojilom. Kakor že znano, je Anglija pri vladah v Belgradu, Bukarešti in Varšavi napravila korake proti najnovejšemu posojilu, ki ga je Francija v enaki višini dovolila omenjenim državam. Londonska vlada je odločno nasprotna takemu posojilu, ki bi se porabilo za oboroževanje nasledstvenih držav, in zahteva, da morajo te države prej poravnati v Angliji svoje dolge, nego mislijo na novo oboroževanje. Kakor je znano, je Anglija edina od vseh držav, ki je začela Ameriki odplačevati vojne dolge. Vendar se misli, da to ni pravi motiv angleškega koraka, temveč da so vzroki čisto politične narave, kajti izključeno je, da bi v današnjem gospodarskem položaju navedene države mogle izpolnjevati svoje obveznosti. Politična ost tega koraka pa ni naperjena proti tem državam, temveč v prvi vrsti proti Franciji, njeni želji po prvi ulogi ter uplivu na malo antanto. Radi te diplomatske borbe med Anglijo in Francijo za malo antanto so rezultati sestanka male antante pričakujejo s tem večjim zanimanjem, posebno še zato, ker so mišljenja v mali antanti v pogledu orientacije različna.

O francosko-češki zvezi razmotriva »Prager Presse« očitno po vladni inspiraciji ter ugotavlja, da določa pogodba v svojem prvem delu politiko mira in status quo v Evropi, v svojem drugem delu pa obvezuje obe državi, da se hosta sporazumeli v smernicah svoje politike, ako bi bili njuni interesi ogroženi. Pogodba garantira nadalje sedanje stanje v Avstriji in Madžarski, se obrača proti Habsburžanom in Hohenzollerncem ter določa za medsebojne spore obligatorično razsodišče. Dogovor ne vsebuje nobene vojaške klavzule. »Prager Presse« izraža upanje, da bo prišlo med Francijo in Anglijo do slične pogodbe. Franko-češka pogodba je prvi korak k evropskemu garancijskemu paktu, ki ga je Lloyd George predlagal že začetkom lanskega leta. Po poročilu drugih pravih listov bo pogodba podpisana sredi januarja v Parizu. V ta namen potuje zunanji minister te dni v Pariz. Znamenita je pogodba v tem, da ni sklenjena za gotovo število let, temveč je kot prijateljska pogodba časovno neomejena. Vsled sklepa pogodbe bo francoski predsednik republike Millerand obiskal spomlad Masaryka. Z ozirom na neugodno kritiko v Angliji hoče Češka čimprej objaviti besedilo pogodbe, da ovrže razne bojazni. Tudi razni londonski listi menijo, da se je treba vzdržati prerane kritike ter čakati na objavo besedila. — V Italiji trdijo, da je pogodba tudi vojaškega značaja in sicer da dobi Češka v slučaju vojne pooblastilo zasesti lužiško ozemlje in Burgenland, da dobi stik s Poljsko in Jugoslavijo. V Pragi zavračajo te vesti kot neresnične.

Proti angleški delavski vladi. V strahu pred delavsko vlado je Zveza angleških podjetnikov izdala spoménico na svoje člane, v kateri pravi, da bi delavska vlada pomenila začetek propada britanske industrije. Podjetniki se pozivljajo, naj zbero vsak svoje uslužbenice in jim razložijo, kako je potrebno tesnejše sodelovanje med podjetniki in delci. — Ti krogi tudi propagirajo koalicijo med liberalci in konservativci, da Macdonaldovo vlado če mogoče v zadnjem trenutku preprečijo. Nekaj liberalnih poslancev je za to misel pridobljenih, pa tudi nekaj konservativnih zahteva sejo stranke, da se položaj še enkrat temeljito pretehta. Velik pritisk izvajajo podjetniki na Asquita, da bi se preorientiral in se približal konservativcem. Konservativci in liberalci so naenkrat postali napram drug drugemu silno popustljivi in izvršilni odbor konservativne stranke se je že izrekel za sodelovanje z liberalno stranko.

Onevne novice.

Kanonikom mariborskega konzistorija je imenovan g. trboveljski župnik Čašl. Novoimenovanemu gospodu kanoniku častitamo!

V Bunčanih (župnija Sv. Križ pri Ljutomeru) je bil v soboto, dne 5. januarja popoldne krajevni zbor zaupnikov Slovenske ljudske stranke. Zbor je bil dobro obiskan ter se je vršil pri županu Lubiju. Poročal je poslanec dr. Hohnjec. Razgovor se je vršil o raznih vprašanjih politične važnosti. Posebna točka razprave je bila škoda, ki jo Mura dela v tem kraju in tudi v sodnih krajih. Opozoriti hoče vlado, da je poprava te škode nujno potrebna. — V Ljutomeru se je vršil v nedeljo, dne 6. januarja, zbor zaupnikov Slov. ljudske stranke za ljutomerski in gornjeradgonski okraj. Zaupniki so prišli v jako velikem številu. Poslanec dr. Hohnjec je podal obširno poročilo o političnem položaju, o delovanju naše stranke in njenih poslancih in o najvažnejših pojavih strankarskega življenja v narodnih skupščini. Zaupniki so poročilo vzeli z odobravanjem na znanje ter so poslancu in njegovim tovarišem izrekli popolno zaupanje. Dr. Hohnjec je potem poročal o volitvi v cenilne komisije. Kot kandidata za člane v celem ljutomerskem cenilnem okraju sta bila enoglasno določena: Janez Lančič, Gornja Radgona; Anton Slavič, Bučevci. Kot namestnika pa: Ferdo Magdič, Cven; Alojzij Neudauer, Gornja Radgona. Koncem je bila enoglasno sprejeta resolucija, v kateri se najodločnejše protestira zoper nakane svobodomiselnega učiteljstva, ki pod vodstvom srbskega učiteljstva razvija agitacijo za to, da bi se v novem zakonu o ljudskih šolah zabranil duhovnikom pristop v šole. Odločno se zahteva, da se mora katoliški verouk deliti po načelih in zahtevah katoliške cerkve, ne pa po komandi liberalnega učiteljstva.

Dr. Hohnjec ima v četrtek, 10. januarja, v Ločah zbor zaupnikov za konjiški okraj. Zbor se vrši v župnišću. Začetek ob pol 10. uri. Pridite!

Shodi SLS, ki jih je priredil poslanec Žebot v okraju Sv. Lenart so uspeli lepše, nego bi si kdo mislil. — Udeležba je bila na vseh shodih vkljub zimi sijajna. Niti en nasprotnik si ni upal na teh shodih ugovarjati ali ponoviti laži, katere brezvestni ljudje trosijo. Zelo veselo je dejstvo, da so se naših shodov udeležili skoro vsi župani in občinski odborniki. Pri Sv. Benediktu je bil shod v nedeljo, dne 30. decembra 1923 po rani sv. maši. Na shod so došli tudi Anovčani in Negovčani. — Isti dan popoldne je bil shod pri Sv. Trojici. Na shod so prišli tudi nekateri bivši samostojneži in demokrati, a so se vsi izjavili, da je naša politika edino prava. Na novega leta dan je govoril poslanec Žebot na zelo številnih shodih pri Sv. Antonu in Sv. Juriju v Slov. gor. — Dne 2. januarja se je vršil pri Sv. Lenartu shod zaupnikov SLS in županov za celi okraj. Poročilo poslance Žebota se je vzelo z odobravanjem na znanje. Izvolili so si nov okrajni odbor SLS. Dne 3. januarja pa so je vršil enak zbor zaupnikov v Jarenini za jarensko okrožje. Tudi tu se je izvolil nov okrajni odbor naše stranke. Dobro smo oboroženi za bodoče borbe. Delo je sistematično razdeljeno.

Kdo je še danes molzna krava za demokratsko časopisje v Sloveniji? Slovenski demokratski mladini so kot ena najbolj skrahiranih klik še vedno dobro zalobženi s časopisjem. Vsakdo zna, da demokratsko časopisje v Sloveniji nikakor ni aktivno, ampak da ima milijonske in milijonske primanjkljaje, a vendar še izhaja kakor tedaj, ko sta bila dr. Kukovec in dr. Žerjav pri vladnih koritih. Zvedeli smo iz pozitivnega vira, da dobiva dr. Žerjav po raznih potih ter ovinkih visoke denarne svote za fundacijo demokratskega časopisja od Trboveljske družbe, od Družbe za promet s premožem in od Slavenske banke. Slovenskim demokratom so še torej na razpolago s svojimi vimeni tri molzne krave, ki so več nego bančnega značaja. Na zboru ljubljanskih zaupnikov JDS je sicer dr. Žerjav ob koncu svojega govora grmel proti razmerju bank do javnega življenja in zaklical: »Banke naj dajo mir politiki, naj se vanje ne mešajo. Mi si prepovemo vsako in vsakero vmešavanje bank v naše stranke! Kder tega ne bo uvaževal, naj si pripiše posledice.« Dr. Žerjav bi doživel proketo žalostne posledice, ako bi Slavenska banka, Trboveljska družba in Prometna družba sledile pozivu dr. Žerjava in se ne vmešavale več v denarno JDS politiko!

Ker ni več denarja — preokret. Za demokrate Pribečevičevega kova je bila pred zadnjimi volitvami najbolj agilna novosadska Orjuna. Pred zadnjimi volitvami je bila ravno Orjuna glavni agitator za demokrate in je spremljala povsod po agitacijskih shodih Pribečeviča, ki je plačeval in tedaj še lahko razmetaval — iz raznih državnih fondov vzeti denar. A sedaj je gospod Pribečevič brez državnega denarja in baš radi tega se je hudo zameril Orjuni. Sam Pribečevič — oče Orjune, je izjavil uredniku subotške »Nove pošte«, da je nezadovoljen s politiko Orjune in to prav posebno radi izjave Orjune, češ, da jej je poleg demokratske še najbližja zemljorad. stranka. Orjunaši so po južnih krajih zapustili demokrate in se udinjajo režimu. Odločno izjavljajo, da so proti vsakomur in seve tudi proti Pribečeviču, ker skuša v zadnjem času z raznimi protidržavnimi elementi zrušiti režim. Očeta Orjune so nasledili nevhvaležni sinovi in ga zapustili radi tega, ker jih ne more več plačevati. Organizacije, ki se udinjajo lastnim očetom samo radi dnevnice, so pač — soldnerji, ki so in se borijo tamkaj, kjer se jim več plača. Doslej so se še po celi Jugoslaviji izneverili demokratom vsi sinovi, ki so bili rojeni od demokratskih voditeljev iz namena: da plačano terorizirajo javnost za demokratsko korupcijo. Kakor na jugu s Pribečevičevo Orjuno, tako je tudi pri nas v Sloveniji z celotno naprednostjo, ki je začela boj proti lastnim očetom — mladoliberalcem pod generalsko častjo dr. Žerjava.

Od zibelke do — groba, pravi zagrebški »Morgen«, preganja naša davčna oblast SHS državljani in to pri vsakem njegovem koraku. Vsak najmanjši račun in če se glasi tudi samo na 3 dinarje, že mora biti oborožen s taksono marko. Od računa uboge perice že zahteva država svoj delež, vsaka oferta in če tudi se glasi na duc cent knofov, mora biti kolkovana, in brezposelni trgovski nastavljenec, ki razpošilja svoje prošnje za sprejem v službo, si mora dobro premisliti, ali ima v žepu dovolj denarja, da bo lahko plačal razne takse. Pri nas že resnično ni nič več, od česar bi država ne zahtevala visokega indirektnega davka. Če bi že pri tako kruto izpeljanem davčnem sistemu pri nas cvetele državne finance, naj bi bilo, a je ravno nasprotno resnica. Pisati in govoriti o naših financah, bi se reklo: sove nositi v Ate-ne, en sam površen pogled na naše gospodarsko življenje nam pojasni stanje državnih financ. Naša državna oblast se nekako boji pred direktnim progresivnim obdavčenjem glavnih dohodkov in se rajši oprijemlje indirektnih davkov, ki pa ne bodo našim financam nikdar pripomogli na zeleno vejo. En sam pogled na davčno tehniko v inozemstvu nas pouči, da v nobeni drugi evropski državi ne privija davkoplačevalcev tako davčni vijak indirektnih davkov kakor ravno pri nas. Niti Nemčija, ki je čisto na kantu in ki poskuša vse, da potegne državni voz iz pre-pada, se ne poslužuje v toliki meri izžemanja naroda potim indirektnih davkov, kakor ravno Beograd. Potom iztirjanja samih indirektnih davkov ne bo prišlo pri nas nikdar do prave sanacije državnih financ. Naši finančniki bodo morali priti do prepričanja, da tako ne gre dalje in da bo treba glede upeljave bolj enotnega davčnega sistema pri nas se nekoliko poučiti pri inozemcih, ki vodijo pametno finančno politiko nekaj let dalje kakor pa trdoglavi Srbijanci.

Korupcija pri sistemu. Mnogo se je že pisalo po našem časopisju o korupciji o ropanju in kraji državne-

ga denarja. Pokojni Stojan Protič je mnogokrat javno v listih obsodil korupcijo in smelo trdil, da je Pašić ti-sti, ki jo vedoma podpira. To je bil dosedaj edini mož v Beogradu, ki je javno obsodil korupcijo. Največ se je dosedaj grešilo s provizijo, ki so jo dobivale posamezne vplivne osebe pri raznih državnih dobavah. Najbolj značilno in obenem interesantno pa je to, da sedaj nekateri taki aferasi tožijo dobavitelje za neizplačane provizije. Kasacijski sodnik v Beogradu dr. Soldatović navaja par primerov iz svoje prakse, ko je obravnaval take slučaje. Dosedaj je sodil že v treh tožbah za provizijo. Na primer: Neki penzionirani general je sklenil pogodbo z inozemskim agentom-liferantom za vojno ministrstvo, v kateri se ta obvezuje, da bo v slučaju dobave izplačal generalu 5 odstot. od svote, ki jo dobi od vojnega ministrstva za dobavljeno blago. Penzionirani general se je pa zopet zavezal založiti ves svoj vpliv, da bode kmalu liferantu dobava odobrena. Vpliv penzioniranega generala pa ni mnogo pomagal in agent si je mogel za dosego svojega načrta zasigurati pomoč še vplivnejših oseb, katerim je seveda to pomoč plačal. Radi tega je prišlo med generalom in njim do spora, agent ni hotel izplačati provizije. Stvar je prišla pred sodišče in to je obsodilo liferanta, da mora plačati 500 tisoč dinarjev generalu kot provizijo. — V drugi državi bi takega generala obsodili na par let ječe, pri nas mu pa sodišče prisoja njegova »krvavo zasluženjo« provizijo.

Sirovost takozvane napredne intelligence. Iz St. Ilja nam piše prijatelj: Nedeljo večer je šlo nekaj šentiljskih gospej in gospodičen v mariborsko gledališče. Imele so dovoljenje, se vrniti z avstrijskim vlakom. To dovoljenje je dal sam policijski komisar dr. Brenčič, kateremu je veliko leželo na tem, da tudi iz dežele posećujejo ljudje gledališčne predstave. Neki zloglasni carinik, ki je po svojih nečednostih in raznih aferah tudi pri nas v St. Ilju znan in ki posebno rad ženske hlače trga, po imenu Jarc, pa se je hotel nad nekaterimi šentiljskimi krogi maščevati, in ni pustil te gospe in gospodične na vlak. In tako so morale celo noč tavati po kolodvoru in stikati po smrdljivi čakalnici po kakem prostorčku. In zdaj v tej zimi! Kaj ne, to je gentleman! Nemec bi rekel: Pfui Teufel! Če bo prišel Jarc zopet v svoj revir v St. Ilj, mu samo povemo, da ga čaka spreten Solnogradčan, ki bo njegovi delavnosti na polju javne morale konec napravil. — Dne 12. decembra zvečer je hotel na šentiljskem kolodvoru izzvati incident strasten demokrat, znani ravnatelj meščanske šole. Postavil se je v pozo velikega narodnjaka in ponosnega Jugoslovana. Seveda je bil nadevan, da je komaj stal. Vedno in vedno je zlorabljal krščanski pozdrav: »Hvaljen bodi Jezus Kristus!« Bog nas varuj takih vzgojiteljev, ki našo mladino versko-nravno vzgojujejo!

Ustvaritev zveze duševnih delavcev v Sloveniji. V nedeljo, dne 30. decembra 1923 se je vršil ustanovni občni zbor imenovane Zveze. Zastopanih je bilo 11 družtev z okroglo 2.500 člani in 24 delegati. V imenu pripravljalnega odbora je podal gospod dr. Lončar zgodovino nastanka, smoter in sredstva Zveze, obenem je izrekel zahvalo gg. univ. prof. dr. M. Dolencu in odv. dr. Majaronu, ker sta priredila pravila, ter predlagal za predsednika g. univ. prof. dr. Leonida Pitamica. Občni zbor je soglasno sprejel ta predlog, na kar je gospod dr. Pitamic označil, kot prvo nalogo Zveze da stopi nemudoma v stik s Hrvati in Srbi, ki doslej nimajo še slične organizacije, da osnujemo državno zvezo duševnih delavcev. V odbor so bili izvoljeni sledeči delegati: Finžgar, župnik, dr. Gorečan, odvetnik, Celje, dr. Jančič, drž. pravdnik, Maribor, Lajovic, sod. svetnik, Laurin, žel. uradnik, dr. Lončar, prof., inž. Novak, dr. Pin-tar, zdravnik, dr. Melita Pivec, dr. Vidmar, univ. prof., v nadzorstvo pa: Funtek, prof., Rih. Jakopič, akad. slikar, Matjašič, pošt. uradnik. Kočno se je sprejel predlog g. univ. prof. dr. Dolenca o pristopu naše države k bernski konvenciji glede avtorskega prava.

Konec uradniške redukcije. Vsa ministrstva so svoje uradništvo že reducirala. Vsega skupaj je reduciranih 15 tisoč uradnikov. Sedaj se bo začelo z razvrstitvijo uradništva v kategorije in grupe. Razvrstitev bo najbrž trajala čez dva mesca, ker bodo komisije morale pregledati dokumente vsakega posameznega uradnika. O izpremembi predloga za razvrstitev ne bo odločevala skupščina, pač pa bo parlamentarni odbor pravosodnemu ministru predlagal izpremembe, katere bo minister predložil ministrskemu svetu, ki bo končno veljavno odločeval.

Preselitev nemškega kapitala v Jugoslavijo. Pod tem naslovom smo pred tednom razmotrivali izvajanja graške »Tagespost« Jadranska banka to popravlja, kar sicer prinašamo, a tudi svetujemo, naj se banka v prvi vrsti na graški vir obrne. Banka najprej zatrjuje, da nima s kako preselitvijo nemškega kapitala v Maribor ničesar opraviti ter potem ugotavlja: Ni res, da je bil letošnje — 1923 — poletje zlom filijalke Jadranske banke v Trstu in da je ta prizadejal smrtni udarec njeni beograjski centrali, res pa je, da sta bila zavoda Jadranska banka Trst in Jadranska banka Beograd že od julij 1921, to je od ustanovitve slednje banke popolnoma ločena zavoda in da je v poletju 1923 uspelo glavnemu ravnatelju Kamenaroviču sanirati Jadransko banko Trst iz težav, povzročenih ji v glavnem vsled nepravilnega postopanja prejšnjega vodstva banke pri konverziji kron v italijanske lire leta 1919. Res je nadalje, da je sanacija Jadranske banke Trst dovedla do popolnega razčiščenja pravnih in denarnih odnošajev med njo in Jadransko banko brez kvarnih posledic za slednjo banko, katera je pri tako saniranem tržaškem zavodu udeležena le kot delničarka z eno tretino na novo emitiranega, popolnoma vplačanega akcijskega kapitala od 15 milijonov lir. Ni res, da se baš radi labilnosti kredita Jadranske banke pripravlja tudi v Mariboru nekaka pregrupacija kapitala in da bo mariborska podružnica

Jadranske banke v kar najkrajšem času na dunajski Bankverein, res pa je, da je Narodna banka kraljevine SHS po 20dnevni od Jadranske banke zaproseni in natančno provedeni reviziji še povišala kredit, ki ga je Jadranska banka uživala pri njej do sedaj. Res je tudi, da ne obstoji nikak načrt, da preide mariborska podružnica Jadr. banke v katerikoli obliki na dunajski Bankverein. Ni res, da so tudi svojčas od Jadranske banke nacionalizirana podjetja prešla že zopet v prvotne roke (nemških kapitalistov), res pa je, da je Jadranska banka slejkoprej deležnica velike večine od nje svojčas nacionaliziranih podjetij in da ni nikakega takega podjetja prodala nemškimi kapitalistom.

Naknadno pobiranje takse za koncesije, za katere se je prosilo v dobi od 7. aprila 1920 do vstevšega 14. novembra 1923. Ta taksa znaša za gostilniško pravico: a) v Ljubljani in Mariboru 3000 D, b) v drugih mestih 2500 D, c) v trgih 2000 D, d) v vaseh 1500 D; za kavarniško pravico: a) v Ljubljani in Mariboru 3500 D, b) v drugih mestih 3000 D, c) v trgih 2500 D, d) v vaseh 2000 D. — Interesentje se pozivljajo, da vplačajo to takso v roku 14 dni od dneva, ko se objavi v Uradnem listu razglas finančne delegacije z dne 4. januarja t. l. št. B II 148-4 ex 1923.

Sežgani milijoni. V Beogradu so te dni sežgali v električni centrali 8 in pol milijona dinarjev v bankovcih po 1 dinar, 50 in 25 para. Dosedaj je bilo sežgane obrabljene drobiža za 78 milijonov dinarjev. V kratkem bo stavljen v promet drobiž v iznosu 200 milijonov dinarjev.

Politični umori v Makedoniji. Makedonski komite je obsodil na smrt več Makedoncev, ki so bodisi kakor zaupniki komiteja izdali njegove načrte jugoslovanski oblasti, ali so pa veliki sovražniki Makedonstvujočih in podpirajo naše oblasti v boji proti komitom. V bližini Štipa je bil pred nedavnim časom ubit v vasi Ponkarez neki učitelj, te dni pa so razbojniki v istem selu vdrli ponoči v hišo popa Anastazija Petroviča ter ga obesili v njegovi sobi. Ženi in otrokom niso storili ničesar. Oba umora sta političnega značaja in gotovo so se Makedonstvujoči hoteli obeh odkrižati, ker so imeli strah pred njima.

Preganjanje Hrvatov v Dalmaciji. Radikalno uradništvo v Dalmaciji je začelo nad dalmatinskimi Hrvati izvajati neznosen teror, kakršnega se ni nikdar posluževala niti rajna Avstrija. Posebno so se radikalni drž. pravdniki vrgli na preganjanje hrvatskega časopisja, katerega zaplenjujejo po svoji volji in ne pustijo v hrvatsko časopisje niti izrezkov iz srbinjskih listov. Ako državne oblasti izsledijo kacega Dalmatinca, ki si je čisto po tihem naročil Radičev «Slobodni dom», potem mu odvzamejo list nasilnim potom in povrh ga še globijo s štiristoš kronami.

Srečna občina. Občinski svet v Velikem Beckereku je sklenil znižati vse občinske davke in doklade na polovico, pa bo kljub temu v proračunu ostal še precejšen prebitok. Vsem občinskim uradnikom bodo plače povišane za 500—1000 dinarjev.

Bitka v cerkvi. Ob priliki božje službe na božje na božični dan se je začel v cerkvi v vasi Plehana blizu Dervente prepir med seljaki. Iz prepira se je izcimil pretep in raztogoteni seljaki so pograbili svečnike na oltarjih in lop eden po drugem. Radi pretepa je moral duhovnik službo božjo prekiniti. Gvardijan tamošnjega samostana se je preril med pretepače in jih skušal pomiriti, a tudi njega so obdelali s svečniki. Red in mir so napravili v cerkvi še le orožniki, ki so polovili glavne pretepače in jih zaprli.

Nevarna razbojniška družba prijeta. Blizu Vinkovcev je orožništvo aretiralo nevarno razbojniško družbo, ki je delovala po Sremu in med drugimi napadi izvršila tudi onega na brata ptujskega okrajnega glavarja g. Pirkmajerja, pri kateri priliki je bil gozdar Pirkmajer ubit. Zločinstvo so pripisovali bandi Čaruge, sedaj pa se je izkazalo, da je pod Čaruginim imenom ropala v teh krajih čisto druga družba, sestojeca iz vojnega dobavitelja Nikole Dezgic, penzioniranega orožnika Marka Dezgic, narednika Nikole Tepavce ter trgovcev iz Karlovca Pavla Popić in Martina Krmpotić. Vsi osumljenci so znani kot dobri posestniki in bogataši. Aretirani so bili vsled ovadbe sluga nekega razbojnika, ki je hodil z njimi na rop, pa so mu dali od naropane blaga premajhen delež. Pri aretiranih posestnikih so našli mnogo orožja, kompletne vojaške obleke ter precej naropanih predmetov, ki jih še niso spravili v denar. Denar so razposojevali svojim sosedom. Glavar družbe Nikola Dezgic je pa financiral večje podjetje v Vinkovcih ter je imel vložnih v njih več milijonov dinarjev.

Novice iz Črne gore. Na Cetinju je obstojala najstarejša tiskarna na Balkanu. Časopisje javlja, da je bil leta 1493 v tej tiskarni tiskan nekaj črnogorski slavošpev, ki se do danes hrani kot velika historična redkost v samostanu na Cetinju. To najstarejšo balkansko tiskarno na Cetinju je beogradska vlada s posebno naredbo zaprla. Historično starost te cetinjske tiskarne bi bilo treba s posebno slavnostjo proslaviti, a je priromala mesto proslave — ukinitev. Črnogorskim Turkom je beogradska vlada podelila dovoljenje, da si bodo smeli pozidati na Cetinju džamijo, katero so porušili Črnogorci pred 230 leti, ko so osvobodili Črnogoro turške nadoblasti. Vlada še bo podarila Turkom zemljišče, na katerem je svojčas stala stara turška džamija.

Proizvod soli v naši državi. V letu 1921 je dosegel proizvod soli v naši državi sledečo količino: V Bosni v rudniku Kreki 24.249.000 kg, v Sinan Hanu pa 4 milijone 416.608 kg. Na otoku Pagu je dobljeno iz morja 5.186.799 kg, v Starnu na polotoku Plješću pa 1 milijon 670.370 kg. Skupen proizvod v letu 1921 znaša 34 milijonov 922.944 kg, porabili pa smo poleg tega še 38 mi-

lijonov, 952.973 kg iz inozemstva prispele soli. Ta sol je služila za prehrano prebivalstva in v industrijske svrhe. Če bi naša država imela rudnike in soline moderno opremljene, bi popolnoma lahko domača produkcija krila potrebe cele države.

«Naš dom». Izšla je 1. številka «Našega doma», lista za ljudsko prosveto s sledečo vsebino: Dr. Josip Hohnjec: Pomen ljudske izobrazbe za prosep naroda. — Kastor: Sadovi brezverske vzgoje. — Višavska: Na razpotju (pesem). — Justin: Na široko! — Jož. Barle: Čebelice. — Zvonimir: Naš tiran. — Na delo za katoliško časopisje! — Kot nov predelek je: Razgled po svetu in končno Društveni glasnik. «Naš dom» je glasilo Prosvetne zveze, za to za vsa, pri Prosvetni zvezi včlanjena društva njega naročitev obvezna. Predvsem ti mladina, segaj pridno po njem. Naroča se pri upravi «Našega Doma», Maribor, Tiskarna sv. Cirila in stane letno D 12.50, pri skupnih naročilih 10 izvodov in več po 12 dinarjev.

Novo knjige. Po dvanaestih letih. Ljudska igra v štirih dejanjih. Po Schrottenbachu priredil Fran Kolblar. Ljudski oder 5. zvezek. Založila Jugoslovanska knjigarna in tiskarna. Relijefna karikatura iz minolosti. Splošna knjižnica št. 10. Ljubljana 1923. Stran 55. Cena broš. 6 D, vez. 11 D. — Fr. Milčinski: Mogočni prstan. Narodna pravljica v štirih dejanjih. Splošna knjižnica št. 12. Ljubljana 1923. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Strani 91. Cena broš. 12 D, vez. 17 D.

Iz Maribora.

Dr. Kukovec in stanovanjsko vprašanje v Mariboru. Velik križ imajo demokrati s svojim odbornikom, prej voditeljem, koncematorjem itd. dr. Kukovcem. Mož je napisal velikemu županu v «Taboru» odprto pismo, kjer pravi med drugim: «Vzamite, kakor Vam po zakonu priteče, stanovanjsko vprašanje glede svoje oblasti sami v svoje roke in videli boste, da boste v mesecu dni lahko našli v obeh hišah, ki jih je vlada za oblast nalašč nakupila, zadostne prostore za svoje uradništvo, ne da bi Vam bilo treba katerikoli familijo na cesto vreči. Interes pokrajine je vsaj za nas, ki smo za napredok te pokrajine našemu narodu odgovorni, nujnejši nego opravičen interes prošnikov za stanovanje, ki bodo morali glede svojih osebnih stanovanjskih prošenj potpeti, dokler niso spravljani pod streho uradniki, ki jih oblast potrebuje.» — To je silna «velikopoteznost», kakršne se je g. dr. Kukovec naučil kot bivši minister. Kot minister trgovine se je velikopotezno blamiral v Londonu, potem je pa na socialno politiko tako gledal, kakor sedaj na stanovanjsko vprašanje: vse mu je bilo v redu, vse se je dalo «odmah» rešiti, pa naj se je v tisoče množilo število socialno zatiranih in trpečih. Prej, ko je njegova velikopoteznost reševala socialna vprašanja Jugoslavije, se je moralo govoriti najmanj o škandalu, danes, ko velikopotezani gospod dr. Kukovec gleda na stanovanjsko vprašanje Maribora, pa lahko govorimo vsaj samo o zmedenosti itd. To so spoznali in občutili tudi njegovi soodborniki in drugi dan so skušali v «Taboru» zabrisati vtis njeg. pisma s članom «Mariborska oblast in stanovanjsko vprašanje». S tem članom se daje v nič vsa Kukovecova velikopoteznost, konstatira se, da mariborska oblast ne more priti prej do svojih prostorov, dokler stranke v njenih hišah ne dobijo primerne stanovanja in končno, da ni stanovanj, ker leži že sedaj pri stanovanjskem uradu kakih 600 nerešenih prošenj. Dr. Kukovec pravi, naj ljudje glede svojih osebnih stanovanjskih zadev potrpi, dokler ne bodo uradniki mariborske oblasti pod streho, «Tabor» pa ugotavlja, da ni strehe za ene in ne za druge in da bi se stanovanjska mizerija omilila k večjemu tedaj, če bi se dalo vplivati na vojaško oblast, da odstopi zavzete prostore. — Kratko rečeno: «Tabor» je enkrat svojega dr. Kukovca temeljito izigral in osmešil kar je posebno drastično še z ozirom na to, da je še pred kratkem imel že samo njegovo ime — za idejo in program. Stanovanj in uradnih prostorov torej ni, zato pa pozivamo g. dr. Kukovca, naj on sam odstopi svoje stanovanje in pisarno potrebni oblasti ter potem potrpi v svoji osebni stanovanjski zadevi, dokler še drugi ne sledijo njegovi ideji in programu o rešitvi mariborskega stanovanjskega vprašanja.

Pobrežje. Jutri, dne 8. januarja ob pol 8. uri zvečer ima g. poslanec Žebot v gostilni Rojko sestanek SLS. Studenci. V sredo, dne 9. januarja ob 7. uri zvečer ima gospod poslanec Žebot sestanek pri Stibilu.

Sojčev večer priredi Prosvetni kartel v Mariboru v petek dne 11. t. m. ob pol 8. uri zvečer v Lekarniški ulici 6 kot X. ljudsko predavanje bo imel naš znani kipar in umetnik g. Sojč predavanje o predmetu svoje stroke, ki pač ne more in ne sme biti tuja nikomur. — Uvedel nas bo v skrivni hram svoje umetnosti. Njegove besede bodo pojasnjevala njegova dela sama. Za en večer bo prinesel iz svoje delavnice najboljše osnutke svojih del; med drugimi bodo tudi osnutki za Slomškov, dr. Verstovškov in J. Volčičev spomenik. Vabimo vse prijatelje in ljubitelje umetnosti, da posetijo predavanja v prav obilnem številu in opozore na to še druge. Vstopnine ni, dvorana bo zagreta.

Starešinski sestanek v torek zvečer po navadi. Na dnevnem redu razgovor o telovadbi.

Ustanovni občni zbor Čehoslovaško-jugoslovanske Lige v Mariboru bo dne 31. januarja 1924 ob 20. uri v restavracijskih prostorih Narodnega doma. Na sporedu je poleg običajnih društvenih točk in volitev novega

odbora predavanje g. profesorja dr. Pivka: «Vzajemnost Čehoslovakov in Jugoslovancev v svetovni vojni».

Večer klasičnih in modernih plesov se vrši v mariborskem narodnem gledališču v sredo, dne 9. januarja z začetkom ob 8. uri zvečer. Pleše Rut Vavpotičeva, solo-plesalka narodnega gledališča v Ljubljani, pri klavirju g. prof. Niko Stritof. Spored: Chopin: Valse v E molu. Mendelssohn: Pomladna pesem. Čajkovskij: Jesenska pesem. Schumann: Elan. Čajkovskij: Chanson triste. Grieg: Skrat (Puck). L. M. Škerjanc: Iz suite k »žlahtnemu meščanu«: a) Ind. motiv, b) Groteska. Rahmaninov: Polichinell.

Vlom na Ruški cesti 27. Minulo soboto ob tridesetih na 2. uro ponoči so izvršili doslej neodkriti zlikovci vlom v klet mariborskega veletrgovca g. Martina Gajška na Ruški cesti 27. Vlomilci so odnesli iz kleti: 4 velike posode z mastjo, 3 posode napolnjene z ocvirki, 10 kg jabolk, 10 steklenic šampanjca, 6 steklenic raznih likerjev in 1 zajca. Gospod Gajšek je razpisal nagrado 10 tisoč kron onemu, ki izsledi vlomilce in ukradeni blago.

Dimnikarski pomočniki priredijo dne 12. t. m. v Gambrinovi dvorani plesni venček. Igra salonski orkester in začne se zabava ob 20. uri, vstopnina 10 D.

Razpis mestnega magistrata. Razpisuje se mesto tržnega nadzornika (drugega živinozdravnika). Tozadevne opremljene prošnje z navedbo službenih zahtevkov je predložiti d. odne 20. t. m. mestnemu magistratu. Stanovanje naturalno.

Lepo novoletno darilo dobi vsak stalni odjemalec trdke Mastek & Karničnik, Maribor, Glavni trg in to od 1. pa do konca januarja.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

84

Chauvelinu je nehote zagomazelo po hrbtu in čuden, praznoveren strah se ga je loteval, ko je zrl po samotnih črnih skalah, ki so štrlele krog njega v temno noč —

Toda pisalo se je leto 1792, leto revolucije in svobodomiseltva, in strahov ni bilo več —

Na lastna ušesa je čul in vseh trideset vojakov z njim, da je pel svoj «God save the King», in to celih dvajset minut potem ko so zasedli kočjo od vseh strani. Kje je tičal —?

Od kočje do morja je bilo najmanj četrt ure. In le dve minuti sta minili, odkar je utihnila pesem in so zapluskala vesla —. V teh dveh minutah ni mogel priti do morja in stopiti v čoln. Ni mogel pa ni mogel —. Razen če mu ni sam satan posodil peruti —.

Nekje na obrežju je še tičal. Straže so ga iskale —. Naše ga bodo —.

Chauvelin je iznova upal.

Par mož se je vrnilo, eden je stopil k Chauvelinu in poročal.

«Prepozni smo bili, državljani! Čoln je ležal na obali pri izlivu potočica, kako miljo odtod. Ko smo prišli do morja, je že veslal proti jadrnici. Streljali smo za njim, pa seveda brez uspeha. Mesec se je prav tedaj skrnil. Le toliko smo videli, da je plul čoln naravnost k jadrnici.»

«Da!» je ponavljal Chauvelin hlastno. «Čoln je odplul še preden ste prišli k morju, kajne? In odtod do potočica je dobro miljo?»

«Da, državljani! Čoln je odplul na vsak način že par minut prej, nego je ženska zakričala.»

Par minut poprej, nego je ženska zakričala —! Chauvelinovi upi so rastle.

«Dušici» se je posrečilo, da je poslal begunce k čolnu in na «Zoro», sam pa do čolna nikakor ni mogel priti. Nekje na obrežju je še tičal —!

Ni še bilo vse izgubljeno —! In ne bo, dokler bo predrzni Anglež še na francoskih tleh!

«Prinesi luč!» je zapovedal in stopil v kočjo.

Narednik je prinesel svetiljko in oba sta pregledala kočjo.

V kotu je tlelo oglje, poleg njega je ležalo par prevrnjenih stolov, v drugem kotu je visela ribiška mreža in poleg nje na tleh se je nekaj belilo.

«Poberi tole», je pokazal Chauvelin naredniku, «in daj meni!»

Kos zmečkanega papirja je bil. Najbrž so ga begunci v naglici pozabili ali pa izgubili. Narednik je pomolil listič Chauvelinu.

«Beril!» mu je zapovedal.

«Skoraj da se ne da brati, tako slabo je pisano tole čekanje.»

«Zapovedal sem ti da bereš!»

(Dalje prihodnjič.)

M. Ljubša:

„Štajerska“ Kapla.

(Konec).

Severna meja je greben Remšnika oziroma cesta ob istem; južna pa gre po občini Javnek.

Vzhodna meja župnije na Kapli pa je ostala ona, ki je že imenovana v listini iz leta 1201, namreč Črme- niča ali prvokrat v listinah imenovana torres Wodmunt, leta 1201: Wodemunde. Pomen obeh oblik je isti (vodo kaliti, motiti, otemniti; gl. Časopis za zg. in nar. I., str. 71 nasl., posebno opomba 3, str. 72), prvotna oblika se se je ohranila v sosednji občini in v hribu Vurnat.

Patronat čez kapljsko župnijo bi moral po starih pravnih razmerah pripadati samostanu Sv. Pavel, ka- teri je bil parohus proprius tudi čez Sv. Jurja. Ali že od začetka je imenoval kurate na Kapli kratkoma- labodski ordinarijat; pri urejevanju škofijskih mej le- ta 1784—1789, ko je ves štajerski del labodske škofije prišel k sekovski škofiji, je postal mimogrede sekovski škof tudi patron Kaple. Ali že leta 1806 je prezentirala kurata državna gospoda v Fali, katera ima še danes imenoma patronat cerkve remšniške. Od leta 1821 na- prej pa izvaja patronatske pravice štajerski verski sklad.

Cerkveno premoženje na Kapli je jako skromno. Ustanova iz leta 1389 je bržčas že od početka prišla k dohodkom remšniške župnije ali nadarbine za vzdrže- vanje kaplana; nekak spomin na njo še najdemo v do- ločenih dohodkih nove kuracije leta 1752., kjer pod št. 5 arveška podložnika Albrecht in Golien — obe ime- ni se nahajata v ustanovi iz leta 1389 — morata večjo množino rži in ovsu dajati, kakor drugi kmetje. Bila bi torej ta ustanova še zapopadena v glavnici za rešeno biro kuratovo.

Drugo premoženje obstoja že v zgoraj 4. d) nave- deni ustanovi za večno luč v znesku glavnice 122 fl. 85 kr. a. v., v mašni ustanovi bivšega posestnika in cer- kvenega ključarja Jurija Vollmeierja (umrl 1893) 100 fl. v prostem cerkvenem premoženju 43 fl. glavnice in v realijah. Prosto cerkveno premoženje obstoji iz 18 fl. iz oporoke bivše gostašice Elise Hauser v Črešnikovi koči, in iz zapuščine leta 1893 umrlega provizorja Iv. Kranerja.

Realije so: 6 cerkvenih krav in 6 cerkvenih ovc v glavnici označene z vrednostjo 14 fl. 28 kr. Za te mora enajst strank od početka župnije skupno v letu cerkvi plačati 72 kr. a. v. Ostali dohodki so: darovanje v de- narju, maslu in predivu, funeralije in najemščina za cerkvene stole. Vsi dohodki so jedva v stanu kriti cer- kvene potreščine.

Viničar se išče na posestvo Pivola št. 6 z najmanj 4 de- lavskimi moči. Nastop 1. februarja t. l. Vpraša se pri Zenkoviču, Maribor, Cankarjeva ulica 8. 22 2—1

Kuharica se išče za župnišče v Slavoniji z malim gospo- darstvom. Župnik Slovenec. Ponudbe na: Župni ured, Crnac, Slavonija. 23 2—1

Zajčje, lisičje, kunine, vidrine, dihurjeve, vevrčne in druge kože kupuje po najvišji ceni Karl Gränitz, Maribor, Gosposka ulica 7. 18 2—1

Gospodična, ki je bila dosedaj pomožna učiteljica, išče mesta pri kakem kat. podjetju kot blagajničarka ali pa v pisarni. Spričevala na razpolago. Naslov v u- pravištvu. 19 2—1

Kletarski delavec, ki je že delal v kletih, se takoj sprejme pri vinskem trgovcu Francetu Gnilšek v Mariboru, Razlagova ulica 25. Kletarski delavec dobi s časom tudi stanovanje na razpolago. 8

V bližini Maribora, v večjem industrijskem kraju, se da v najem mesnica, klavnica in stanovanje. Naslov v u- pravištvu. 14

Smrekove in borove hlode kupuje stavbenik Ubald Nas- simbeni, Maribor, Vrtna ulica 12. Ta mse tudi pre- vzame vsaka množina hlo dov za žaganje. 13

VELIKI JUGOSLOVANSKI PAROMLIN

sa dnevnim kapacitetom od 12 vagona sa prvorazrednim produktima traži

zastupnika

za Hercegovinu sa komisijskim skladištom. Gospoda, koji su u tom ili sličnom svojstvu već djelovali, te koji su u stanju pružiti odgovarajuću jamčevinu, neka stave svoju ponudu pod b. »Za-1242« na Publicitas d. d. oglasni za- vod, Zagreb, Gundulićeva ul. 11. 24 3—1

Za dolge in puste zimske večere kupujte knjige

„Cirilove knjižnice“ Dosedaj izšlo 7 knjig.

Dobite jih po zelo nizki ceni v prodajalni
TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU.

Somišljeniki inserirajte!

Najcenejše in najuspešnejše

oglašujete

samo potom

Oglasnega zavoda

Voršič,

Maribor, Slomškov trg 16.

Pojasnila brezplačno!

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno ma- nufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

KAMENIT

TOVARNA UMETNEGA
ŠKRILJA IN
ELEKTARNA,
GRUŽBA
Z O. Z.

LAŠKO

Slovenija



Denar naložite

najboljše

pri

najvarnejše

Spodnještajerski ljudski posojilnici, r. z. z. n. z.

v Mariboru, Stolna ulica št. 6,

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%

oziroma po dogovoru.

Zadružna gospodarska banka

Podružnica v Mariboru.

Izvršuje vse bančne posle najkvalitetneje. — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tekočem računu.
Izplača vsako vlogo na zahtevo takoj v gotovini.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.